

Nordic Libraries Together

3-5 september 2025

Jag sökte pengar från svensk biblioteksförening för att kunna åka på denna konferens med temat "Borders and Boundaries" då jag tyckte det lät mycket intressant, speciellt eftersom vi går mot ett valår nästa år

Började med biblioteksbesök den 3 september där det första biblioteket var Tranströmerbiblioteket med temat Digital marknadsföring och biblioteksprogram här fick vi höra om Stockholms stadsbiblioteks digitala programplattform play.biblioteket.se samt hur deras organisation för sociala medier och marknadsföring ser ut. Deras visionen är att bygga en bro mellan biblioteket och besökarna. Besökarna ska var väl förtrogna med bibliotekens olika program. För att få ut dessa program sker det digitala samarbetet på biblioteken digitalt genom ett chattrum på Zoom och sharepoint för dokumentation, vi använder ju teams istället. Affischer gjorde de i Canva och jag insåg att vi var redan där eftersom vi gör affischer och sociala medier inlägg i Canva också.

Efter detta besök begav jag mig till Kungsholmen och Internationella biblioteket. Där vi fick höra hur om bibliotekets samarbete mellan minoritetsgrupper, lokala föreningar och företag, tex Creative Stockholm. Här hade de en Öppen Ateljé 6-106 år har man möjlighet att skapa och experimentera med tekinker och material som finns i ateljén låt kreativiteten flöda. Makerspace 10-12 år samt krativa timmen för familjer. De har även sagostunder på en mängd olika språk

Själva konferensdagen 4 september började med Carl Heaths föreläsning om Bibliotek i Informationskrigets tidsålder. I den turbulensen idag med krig, kris och osäkerhet ute i världen berättar Carl om hur viktig bibliotekens roll är. Han beskriver dem som väktare av fri tillgång till information, befinner sig biblioteken i centrum för spänningar mellan de teknologiska möjligheter som finns idag och de demokratiska utmaningar som finns i dagens samhälle. En sak som han tog upp som var mycket intressant var "Exampels of a Russian playbook" där de analyserar landets sårbarhet och vilka frågor som är polariserade för landet. Detta genom att utveckla infrastruktur i form av informationsekosystem med bland annat kloner och kopior av webbplatser samt förbereder konton och teknik för distribution på sociala medier. Genomföra cyberattacker för att samla in information och förbereda sig för senare attacker. Ryssland har även använt sig av "Hack-and-leak-metoden" för att påverka politiska val genom att hacka e-postkonton och läcka känslig information för att skapa en politisk instabilitet.

Det andra föredraget gavs av Vanja Hermele "Inuti stormen: Fältarbete, gränser och #MeToo på Sveriges nationalscen". Vanja Hermele är genusforskare och var redan djupt förankrad i Dramaten när uppropen #MeToo, tystnadtagning bröt ut. Hon höll då på att forska om könsrelaterade ojämlikheter i teaterns vardag. Hennes forskning resulterade i boken "Antiororganisationen Dramaten och meetoo". En unik inblick inifrån en kulturorganisation där personliga och professionella gränser ofta överskrids. Hennes forskning inriktades på de osynliga, men djupt rotade, gränser som kan styra en teater.

Efter lunchen fick vi lyssna på ett panelsamtal mellan Karin Linder, Vanja Hermele, regissören Sanna Lenken, Vertigos förläggare Alexandra Nedstam samt Vd:n för Folkets Hus Rinkeby Fardosa Omar där de pratade om "Gränser i berättande och rum".

Näst sistaföredraget för dagen hölls av Anna-Maria Soinivaara, bibliotekschef för Helsingfors stadsbibliotek Ode, hennes föredrag handlade om "Utmaningar för en högprofilerad offentlig plats som stöder öppenhet och demokrati". Detta föredrag handlade om hur det politiska partiet Blåsvarta (Sinimustat) missbrukade Helsingfors Stadsbibliotek Odes lokaler lärde sig att använda bibliotekets öppna ytor och evenemang för att få maximal uppmärksamhet. Aktioner mellan Sinimustat (högerextrem grupp) och demonstranter (antifascistiska grupper) har ägt rum på många bibliotek i Finland. Den största inträffade i Ode den 6 januari 2025 då de hade 20-30 fascister och över 200 mycket högljudda antifascistiska demonstranter inne i lokalerna. Samt några mindre därefter. De fick efter dessa händelser mycket feedback och flera fall går nu igenom rättsliga processer. Från feedbacken försöker de nu att göra bättre instruktioner för användningen av biblioteksutrymmena. De försöker också att lista ut hur de skall kunna skydda användares integritet gällande fotografering, eftersom det är tillåtet för yttrandefriheten, men blir problematisk med att privatpersoner streamar från de offentliga utrymmena.

Sista föreläsningen var Demokratins skattkammare med Erik Fichtelius, utgångspunkten var från boken "Den femte statsmakten – Bibliotekens roll för demokrati, utbildning, tillgänglighet och digitalisering". Han pratade om att Donald Trump satte allt på spets redan vid förra tillfället han satt som president, nu idag har det intensifierats ytterligare. Bibliotekens och den bokliga kunskapens roll för demokratin är oerhört påtaglig i USA:s institutioner. Han berättar om den vackra marmorhallen till stora läsesalen på Library of Congress i Washington finns fem betydelsefulla väggmålningar och själva placeringen av den understryker kunskapens och lärandets betydelse för demokratin. I den centrala målningen, ovanför porten in till läsesalen fångas idén om republiken som den ideala styrelseformen. USA:s grundlagsfäder visste varför de vill bygga bibliotek för utan demokrati, utan kunskap och rätt slutar samhället i anarki vilket är den sista målningen av de fem. Samma grundtanke kring biblioteken och bibliotekens roll finns också bakom uppbyggnaden av det svenska biblioteksväsendet.

Konferens andra dag bestod av två dilemmaworkshops. Här var inte uppgiften att komma fram till rätt eller fel utan dela med sig av sina egna erfarenheter utifrån de två dilemman man fick välja. Om man varit med om dessa i någon form på sin arbetsplats.

Dilemmaworkshop 1: Att balansera tillgänglighet och säkerhet i biblioteksutrymmen.

En hemlös, berusad person använder en biblioteksstol dagligen utan att störa någon. De lånar inte böcker. Hur balanserar vi tillgänglighet som ett offentligt rum med förväntningar på beteende? Finns det oöverbärliga gränser för vem som kan använda biblioteket och vem som sätter dem.

Vi har alla varit där med olika erfarenhet från berusade/narkotikapåverkade personer till psykiskt/demenssjukdom till illaluktande personer. Vi var väl rörande överens om att man får göra bedömningen utifrån situationen där och då.

Dilemmaworkshop 2: Hantera åsikter i program

Det kan vara svårt att bedöma när en åsikt är för extrem för att inkluderas i ett biblioteksprogram. Kan talare säga vad de vill? När ska vi ingripa? Var går gränsen? Vad räknas som för extremt? Att förstå detta hjälper oss att känna oss trygga i vår professionella roll och fatta bra beslut.

Här har vi liknande erfarenheter med Malmö stadsbibliotek angående Drakar och Dragqueens men i varierande grader. För vår del har det ju mest varit troll på nätet medans i Malmö har det gått så långt som personhot. Vi var överens om att gränsen går vid hot och osäkerhet för allmänheten.

Det var en mycket intressant konferens när vi nu går mot ett valår. Det var också roligt att träffa nordiska kollegor då vi har mycket gemensamt. Deltagande bibliotekariere förutom från Sverige var Norge, Finland, Island, Danmark, Färöarna och en liten delegation från Österrike.